

EUs kreftplan – hva er oppnådd og hva gjenstår?

Mens vi i Norge har fått ny kreftstrategi, har EU vurdert måloppnåelsen i sin egen kreftplan, Europe's Beating Cancer Plan.

PUBLISERT 6. MARS 2025

Planen ble lansert i forbindelse med Verdens kreftdag i februar 2021 som et politisk løfte om å snu alle steiner i kamp om kreft. Kreft er en av Europas største helseutfordringer, og den nest vanligste dødsårsaken for europeere. Europa utgjør bare en tidel av verdens befolkning, men står for en fjerdedel av verdens krefttilfeller. Som svar på denne krisen lanserte EU sin ambisiøse kreftplan — en omfattende strategi for å håndtere hele kreftforløpet fra forebygging og tidlig oppdagelse til behandling og forbedring av livskvaliteten for pasienter og overlevende.

Fire år etter at planen ble vedtatt, har Kommisjonen foretatt [en gjennomgang av resultatene så langt](#). Rapporten viser betydelig fremgang på alle innsatsområdene fra forebygging til tidlig oppdagelse, behandling og livskvalitet for overlevende. Samtidig viser gjennomgangen at ikke alle mål er nådd, og at fortsatt innsats er nødvendig for å opprettholde og akselerere fremgangen.

Kreftplanen omfatter 10 flaggskipinitiativer og 32 tiltak. Den omfatter både en rekke lovgivningstiltak og andre initiativ eller prosjekter som er støttet gjennom EU-midler.

Initiativene og prosjektene inkluderer: (i) plattformer og databaser (for å dele kunnskap og kunnskapsgrunnlag for policy); og (ii) prosjekter som direkte iverksetter de politiske prioriteringene i kreftplanen.

Norge bidrar i samtlige av de ti flaggskipinitiativene, og er samtidig som EØS-medlem forpliktet til å innlemme lovgivning og retningslinjer som følger av kreftplanen.

Intervensjonslogikk

Intervensjonslogikk i kreftplanen

Forebygging og tidlig oppdagelse

Som del av planen vedtok EU i 2024 nye anbefalinger for å redusere tobakksbruk og håndtere vaksineforebyggbare kreftformer. Et rådsforslag om vaksineforebyggbar kreft ble vedtatt i juni 2024, med mål om å øke vaksinasjonsraten for HPV og HBV. Senere samme år vedtok EU en anbefaling om røykfrie miljøer, som utvider beskyttelsen mot passiv røyking til å omfatte utendørsområder som lekeplasser og restaurantterrasser.

Med vedtaket om nye EU-retningslinjer for kreftscreening i desember 2022, har EU som mål å sikre at 90 % av personene i målgruppen får tilbud om screening for bryst-, livmorhals- og tykktarmskreft innen 2028. Denne ene endringen alene kan redde tusenvis av liv ved å identifisere kreft på et tidlig stadium. Samtidig er det etablert solide europeiske nettverk for screening og tidlig oppdagelse, som Norge deltar aktivt i.

En helhetlig tilnærming til kreftbehandling

Planen legger også vekt på å forbedre kreftbehandlingen og livskvaliteten for de som er berørt. Ett av de mest ambisiøse prosjektene pågår allerede: opprettelsen av *EU Network of Comprehensive Cancer Centres*. Innen 2028 vil dette nettverket koble sammen 100 tverrfaglige sentre på tvers av Europa, alle dedikert til å tilby den høyeste standarden for behandling, banebrytende forskning og spesialisert opplæring for helsepersonell. Dette samarbeidsnettverket vil bidra til å sikre at alle europeere får tilgang til kreftbehandling av verdensklasse, uansett hvor de bor.

I [Felles innsats mot kreft. Nasjonal kreftstrategi \(2025–2035\)](#) er dette målet speilet i en norsk kontekst, ved at alle

pasienter i Norge skal ha tilgang til et Comprehensive Cancer Centre eller Cancer Centre.

Store investeringer fra EUs budsjett

EU har øremerket betydelige midler til kreftrelaterte prosjekter siden 2021 gjennom ulike programmer.

EU4Health: Totalt 1,25 milliarder euro ble opprinnelig øremerket for å støtte implementeringen av kreftplanen, som representerer 25 % av programmets totale budsjett fra 2021 til 2027. Per april 2024 var 531,5 millioner euro programmert til kreft under EU4Health-programmet, hvorav 220 millioner euro var forpliktet til prosjekter.

Horisont Europa: Opptil 2 milliarder euro er øremerket fra Horisont Europa-programmet for å bidra til kreftplanens tiltak. Per desember 2024 er 898 kreftrelaterte prosjekter valgt ut for finansiering under Horisont Europa, for et samlet beløp på 2,086 milliarder euro.

Digitalt Europa-programmet (DIGITAL): 250 millioner euro er øremerket fra Digitalt Europa-programmet for å støtte den tverrgående digitale delen av kreftplanen.

Hvor finner jeg mer informasjon om prosjektene?

- Denne visualiseringen viser forbindelser mellom de ulike initiativene Europe's Beating Cancer Plan, Mission on Cancer og Knowledge Centre on Cancer: [Interactive presentation of EC actions on cancer and their synergies](#)
- Bruk dette interaktive verktøyet til å finne synergier og relasjoner mellom kreftrelaterte prosjekter finansiert av Horisont Europa og EU4Health: [Cancer projects tool](#)
- Her finner du en uttømmende liste over EU-finansierte kreftrelaterte prosjekter: [Cancer projects dashboard](#)

Rapporten kan du laste ned her:

[Review of Europe's Beating Cancer Plan - European Commission](#)

Meldinger ved utskriftstidspunkt 2. april 2025, kl. 11.16 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.